

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/1353-1
Saksbehandler Hans Magnus Sætra

Utvalg	Møtedato
Teknikk-, plan- og naturutvalget 2023-2027	11.06.2025

Høring - Temaplan for landbruk 2025 - 2037

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Teknikk-, plan- og naturutvalget legger Temaplan for landbruk 2025 – 2037 ut på høring fram til 1. september 2025.

Vedlegg

Temaplan for landbruk 2025-2037 høringsversjon

Bakgrunn for saken (fakta)

Kommunestyret vedtok i møte 11.12.2024 planstrategi 2024 – 2028 – temaplan for landbruk skal utarbeides og være planlagt ferdig i 2025. Det er også tidligere vedtak om å utarbeide landbruksplan, noe vi pr i dag ikke har i Tvedestrand. Med landbruk menes jordbruk, skogbruk og viltressurser.

Landbruksplanen utarbeides som en temaplan med et 12-års perspektiv. Planen skal rulleres ca. hvert fjerde år. Som en del av landbruksplanen utarbeides det også en tiltaksplan sier noe om hva vi kan gjøre lokalt. Tiltaksplanen må ses i sammenheng med økonomiske forutsetninger, noe som styres av de årlige budsjettvedtakene.

Høringsperiode foreslås til sommeren 2025, dvs. til 1. september. Dette for å sørge for bred medvirkning. Høringsmøte gjennomføres med faglagene i høringsperioden og i etterkant av høringen. Behandling av endelig planforslag i TPN-utvalget og vedtaksbehandling i kommunestyret skjer oktober-november 2025.

Faglagene i denne sammenhengen er Holt og Vegårshei Bondelag, Holt og Dypvåg skogeierlag, Østre Agder Bonde- og småbrukarlag, Gjerstad Sau og Geit og Tvedestrand viltlag.

Det er ønskelig med gode lokale landbruksbilder som vi kan legge inn i den endelige planen.

Problemstilling

Kan TPN-utvalget legge utkastforslag til temaplan for landbruk 2025 – 2037 ut på høring?

Faglige merknader/historikk

Temaplan for landbruk 2025 – 2037 er bygd opp med en innledning som setter landbruket i Tvedestrand inn i en større sammenheng med ulike utfordringer i verden med endret klima og et økende konfliktnivå. Bakteppet er [FNs bærekraftsmål](#) og Totalberedskapsmeldingen [Meld. St. 9 \(2024–2025\)](#). Meldingen fikk bred oppslutning under behandlingen i Stortinget og den peker på tilstrekkelig matvareproduksjon i landet som essensielt i langsiktig beredskapssammenheng.

Planen beskriver et begrenset ressursgrunnlag i form av dyrka mark og jordvern som en nasjonal interesse. Temaplanen viser til en status innen landbruket i Tvedestrand og viser til verdiskapingsberegninger fra NIBIO basert på 2022-data [NIBIO Brage: Landbruket i Agder - Beregninger av verdiskaping i landbruk og landbruksbasert virksomhet i Agder](#). Arealressurser i landbruket og hva disse brukes til blir beskrevet. Det meste av jordbruksarealet i kommunen er i bruk til dyrking av fôr til husdyr, men det er også potensiale for å dyrke mer matkorn. Dyrkbar jord er en mulighet, men det er også et tema som er utfordrende, fordi det står i sammenheng med andre interesser. Husdyrproduksjonen er bærebjelken i jordbruket i Tvedestrand og planen viser statistisk utviklingen de siste årene. Inn På Tunet er en satsing som bla. kan gi arbeidstrening, omsorg og rehabilitering. Kommunen har inngått avtale om kjøp av tjenester knyttet til Grønn omsorg i 2025 – 2027.

Furøya er et av 51 nasjonalt utvalgte kulturlandskapsområder (UKL) i Norge som Utvalgt kulturlandskap i jordbruket. Planen beskriver verdiene på Furøya.

Planen beskriver skogbruket og utviklingen av hogst, de økonomiske verdiene, skogkultur og driftsveier. Skogstemaet leder naturlig over på klima. Jordbruket er en sektor som slipper ut klimagasser, mens skogen tar opp gassene i langt større grad enn utslippene. Jordbruket arbeider med reduserte utslipp av klimagasser. Det meste konkrete er landbrukets klimakalkulator som skal bidra til å peke på forbedringspunkter i driften på det enkelte gårdsbruk.

Temaplanen peker på utfordringer for landbruket. Det er ulike interesser, ulike hensyn og det er ulike meninger om vektlegging av de ulike hensynene. Leiejord de aktive foretakene disponerer utgjør utvilsomt viktige ressurser, men et er også utfordringer knyttet til investeringsusikkerhet i leiejord. Dette er et tema og en utfordring grunneiere, jordbruket og forvaltningen kan ha større fokus på framover.

Kostnadsøkningene i landbruket var formidable i perioden fra midten av 2021 og fram til 2024. Planen forsøker å beskrive denne situasjonen.

Ulike hogstformer og forholdet til naturmangfold og klima blir beskrevet i planen. Landbruket er ikke en isolert næringen i samfunnet og næringen tåler godt diskusjonene og drøftinger knyttet til ulike samfunnshensyn.

Viltforvaltningen i Tvedestrand blir beskrevet i planen. Hjortevilt er en ressurs som i stor grad forvaltes av grunneierne innenfor visse rammer. Grågås er en utfordring for jordbruket og planen angir bla. at vi skal utarbeide en lokal forvaltningsplan som kan gi grunnlag for en fremskyndet jaktstart.

Det er også utarbeidet en tiltaksplan med fire hovedmålsettinger og underliggende satsingsområder. Noe kan gjøres uten økte kommunale kostnader, mens andre tiltak vil kreve rammer i budsjettsammenheng. I 2025 ligger det inne kr 50 000 tiltak, mens det i 2026 ligger inne kr 100 000 i budsjettet. Tiltaksplanen er relativt stor og det er ønskelig at høringen gir noen prioriteringssvar, både på tiltak og satser.

Tidligere vedtak

Det er ikke vedtatt noen landbruksplan tidligere.

Gjeldende regelverk på området

Plan- og bygningsloven § 11-2 og § 11-3 – samfunnsdelen

Overordnede plandokumenter/retningslinjer

Kommuneplanens samfunnsdel 2018 – 2030, vedtatt 06.02.2018

Økonomi/gjeldende budsjettforutsetninger

2025 – kr 50 000

2026 – kr 100 000

For de neste årene vil tiltaksdelen i landbruksplanen i stor grad være avhengig av budsjettvedtakene i kommunen. En del tiltak vil kanskje kunne finansieres i samarbeid med andre organer, eks. Agder fylkeskommune, jf. den gjeldende samarbeids- og utviklingsavtalen 2024 - 2027 mellom fylkeskommunen og kommunen hvor landbruket er et av feltene:

Landbruk

Agder fylkeskommunes partnerskap med Østre Agder næringsforum, som inkluderer Tvedestrand kommune, vil samarbeide om tiltak som kan bidra til økt andel lokal mat og stedsnær produksjon av mat.

Folkehelse

Det er noe utfordrende å komme med en presis beskrivelse av temaplanens innvirkning på folkehelsen, men det er liten tvil om at landbruket ikke er en stillesittende kontornæring og at en del unge med ulike utfordringer kan finne verdier og mestring i å delta i landbruksnæringen.

Alternative løsninger og konsekvenser

Dersom TPN-utvalget velger å ikke legge planen ut på høring, vil dette medføre forsinkelser i planprosessen og økt ressursbruk i administrasjonen.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at temaplanen for landbruk legges ut på høring. Det vil i høringsperioden være bred anledning til medvirkning. Etter høringen bearbeides planen og endelig planforslag legges fram for TPN-utvalget for innstillende behandling og planen vedtas til slutt i kommunestyret.

Tvedestrand, 03.06.2025

Kommunedirektøren